

הלכות ראש השנה תקפמ"תקצ ריא

ה מי ששמע תקיעת מצוה ואח"כ נסתפק לו אם נתכוין לצאת בשמיעתו צריך לתקוע לו שנית מספק¹² אבל מי שהיה מהלך ועמד כדי לשמוע התקיעות מש"ץ ואח"כ נסתפק לו אם נתכוין לצאת בשמיעתו אין צריך לתקוע לו שנית דיוקן שעמד מהליכתו חוקה שנתכוין לצאת ידי חובתו¹³:

מ מי שבא לבית הכנסת כדי לשמוע התקיעות מש"ץ ולצאת ידי חובתו עם הציבור אע"פ שבשעה ששמע לא היה לו שום כוונה אלא שמע סתם יצא¹⁴ לפי שהוא נגד אחר מחשבתו הראשונה¹⁵ שבא לבית הכנסת כדי לצאת ידי חובתו אבל מי שבא לבית הכנסת בסתם¹⁶ שלא נתכוין בניאתו כדי לצאת ידי חובתו בשמיעת התקיעות מהש"ץ ואח"כ שמע בסתם בלא שום כוונה לא יצא דמצות צריכות כוונה כדי לצאת בהן ידי חובתן:

תקצ סדר הראוי לתקיעת שופר וכו' כ"א סעיפים:

א כמה תקיעות חייב אדם לשמוע בראש השנה¹⁷ תשע תר"ת תר"ת תר"ת לפי ששלש פעמים תרועה נאמר בתורה¹⁸ שנים בראש השנה ואחד ביום הכיפורים של יובל¹⁹ ומפי השמועה למדו שהן למדין זה מזה²⁰ ולכך הרי הוא כאלו כל השלש פעמים תרועה נאמרים בכל אחת מהן²¹ וכל תרועה צריכה להיות פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה והן הנקראים תקיעות סתם שנאמר²² והעברת שופר תרועה משמע שצריך להעביר קול פשוט ואח"כ תהיה התרועה²³ דלשון והעברת משמע העברת קול פשוט²⁴ ואחר התרועה נאמר²⁵ תעבירו שופר וגו' משמע שאחר התרועה צריך ג"כ להעביר קול פשוט²⁶ וכן בכל תרועה ותרועה בין של יובל בין של ראש השנה שהן למדין זה מזה²⁷:

ב תרועה זו האמורה בתורה²⁸ מתרגמין יבבא וכתוב²⁹ בעד החלון נשקפה ותייבב אם סיסריא משמע שהיבבא היא כקול שאדם משמיע כשהוא בוכה ומיילל³⁰ ויש להסתפק³¹ אם יבבא זו היא כמו שדרך החולים שמאריכים בגניחותם³² ומשמיעים קול אחר קול ומאריכים בהם קצת וזה נקרא גנח³³ או שהיא כמו אדם המיילל ומקונן שמשמיע קולות קצרים מאד תבופים זה לזה³⁴ וזה נקרא יליל³⁵ או שהיא כמו שניהם ביחד זה אחר זה היללה אחר הגניחה שכן דרך הבוכה מגנח ואח"כ מיילל³⁶.

ותיקנו הכמנים³⁷ כדי לצאת ידי כל הספיקות לתקוע תשור"ת ג' פעמים שמא התרועה

ח רש"י לד, א ד"ה והעברת לבוש ס"א.
ט ויקרא שם.
י ברייתא שם. לבוש שם.
יא ברייתא שם. רמב"ם שם. שו"ע שם.
יב במדבר כט, א.
יג שופטים ה, כה. גמרא לג, ב.
יד מור. לבוש ס"ב.
טו גמרא לד, מונ"א (מספיק ליה). רש"י מוכח נה, א ד"ה תשע. רמב"ם פ"ג ה"ב. שו"ע ס"ב. ב"י ד"ה וכתבו וראה לקמן ס' התקצם ס"ד.
טז רש"י לג, ב ד"ה מנן.
יז מור. לבוש שם. ראה גמרא שם.
יח רש"י שם ד"ה יליל.
יט מור. לבוש שם. ראה גמרא שם.
כ גמרא לד, מונ"א. רמב"ם שם. מור וש"ע שם.
כא גמרא לד, מונ"א אתקין רבי אבהו. רמב"ם פ"ג ה"ג. מור וש"ע שם.

לד ראה לעיל ס' ס רס"ה שהמתקעם אינו יוצא מתורתו (וא"כ ה"ו ספיקא דאורייתא ולחומרא).
לה ירושלמי פ"ג הל' ג' (ו, א) ד"ה ירושלמי. ת"א סק"ה.
לו שולחן דב"ד ח"כ ס' תתט. ת"א סק"ה.
לז ראה שבת צא, תנ"א.
לח מ"א שם בשם הדב"ל.

סימן תקצ

א החב"ס פ"ג ה"א. שו"ע ס"א.
ב גמרא (ברייתא) לד, א. רמב"ם שם. מור וש"ע שם.
ג רש"י שם ד"ה ומנן. מור. ב"ת: וברין תרועה (ויקרא כג, כד). יום תרועה יהיה לכם (במדבר כט, א), וכיובל: שופר תרועה (ויקרא כה, ט).
ד ברייתא שם. רמב"ם שם. שו"ע שם.
ה רש"י שם.
ו ויקרא כה, ט.
ז ברייתא לג, מע"ב.

הלכות ראש השנה תקצ

היא גניחה ויללה ביחד ואח"כ תש"ת ג' פעמים שמא התרועה היא גניחה לכד והיו הלילות הפסק בין התרועה להתקיעה שלאחריה³³ והתורה אמרה פשוטה לאחריה בלא הפסק קול שופר שאינו פשוט כינתיים³⁴ ואח"כ תר"ת ג' פעמים שמא התרועה היא היללה לכד והיו הגניחה שבסדר תשר"ת הפסק בין התרועה לתקיעה שלפניה³⁵:

ג' אם התנה בתקיעה אחרונה של ג' סדרי תשר"ת שאם סדר תשר"ת הן הן עיקר המצוה תעלה לו תקיעה זו לתקיעה אחרונה של תשר"ת ואם סדרי תש"ת הן עיקר המצוה ובהן הוא יוצא ידי חובה תעלה לו תקיעה זו לתקיעה ראשונה של תש"ת אינו צריך לתקוע שנית לפני תש"ת הראשון שהרי ממה נפשך הוא יוצא בתקיעה זו וכן הדין אם התנה בתקיעה אחרונה של תש"ת שתעלה לו לתקיעה ראשונה של תר"ת³⁶.

אבל אם לא התנה כן אין תקיעה אחת עולה לשני סדרים תשר"ת ותש"ת ולא לתש"ת ותר"ת לפי שמצוה צריכות כוונה³⁷ ואם נתכוין בתקיעה זו להשלמת סדר תשר"ת אינה עולה להתחלת תש"ת³⁸ שאם תש"ת עיקר המצוה א"כ כשנתכוין בתקיעה זו להשלמת תשר"ת לא תקע לשם מצוה כלל³⁹ וכן בתקיעה שבין תש"ת לתר"ת:

ד' שיעור תקיעה האמורה בתורה כשיעור תרועה האמורה בתורה ושיעור תרועה האמורה בתורה כג' יכבות⁴⁰.

יש אומרים? והיינו ג' כחות בעלמא והם נקראים מרומיטין⁴¹ ועכשוו שתקנו חכמים לתקוע תשר"ת תש"ת תר"ת כדי לצאת מכל הספיקות שיש בתרועה צריך להאריך בתקיעה של תשר"ת כשיעור תרועה של סדר תשר"ת⁴² והיינו ג' שברים בינונים שהם כג' גניחות בינוניות וכג' יללות קמנות שהרי הכל ביחד הוא תרועה של סדר תשר"ת ובסדר תש"ת אינו צריך להאריך בתקיעותיו אלא כדי שיעור ג' שברים בינונים שזהו שיעור תרועה של סדר תש"ת ובתקיעות של סדר תר"ת אינו צריך להאריך אלא כדי שיעור ג' יללות קמנות שזהו שיעור תרועה של סדר תר"ת⁴³.

ואם רוצה להאריך הרבה בכל תקיעה הרישות בידו להאריך כמה שירצה ולא אמרו שיעור לתקיעות אלא שלא יפחות מהשיעור וכן בתרועה יכול להאריך במרומיטין כמה שירצה וכן בשברים אם מוסיף על ג' שברים אין בכך כלום⁴⁴ ואינו כמפסיק בין התרועה או השברים לתקיעה שלאחריו כיון שעושה כל השברים או כל המרומיטין בנשימה אחת⁴⁵.

ומכל מקום נהגו שלא להוסיף על ג' שברים⁴⁶ אבל מרומיטין יכול לעשות כמה שירצה⁴⁷ ויש עושים בסוף הג' שברים קול פשוט כעין תקיעה וכן עושים בסוף המרומיטין⁴⁸ אבל אין המנהג לעשות כן⁴⁹:

לג תוס' ורא"ש שם. מור ולבוש ס"ז. וראת מ"ט תנינים.
 לד תוס' ורא"ש שם. מור וש"ע שם.
 לה ראה טור וש"ע סי' ר"ז. (ב, ג) ד"ה מתקין. הובא ב"י
 ד"ה ונראה. לקמן ס"ח. מנחת השלחן סי' קכט ס"ח.
 לו שירי נכנסת הנדולה הנב"א אות ה, וד"א קל"ב, כ"ט
 חתרי"ד הל' שופר (ע' רצא). ב"ח ד"ה ואם עשה
 ומנחת חב"ד לתקוע שלשה שברים והצי' – ראה אג"ק ח"ב
 ע' לפ. המלך במסביו ח"א ע' נדלנו.
 לז מחר"ל שם. וז"ה מנחת חב"ד – ראה אוצר מנחה
 ח"ב ד"ה ע' קכ"ג.
 לח ב"ח שם.
 לט וד"א שם.

כב נגזרא שם. מור. לבוש ס"ב. מ"א סק"א.
 כג לבוש שם.
 כד נגזרא שם. מור. לבוש שם. מ"א שם.
 כה ב"י סד"ה ומ"ש רבנו דנפתקא לך. רמ"א ס"ז.
 כו כדלעיל סי' תקפ"ט ס"ה וש"ג.
 כז ד"א חב"ד באורו למכ"ז הל' שופר (יא, ד). ב"י שם.
 כח ראה התני"ב תת"ע ע' 66. תת"ע ע' 65.
 כט חשונה ל"ג, ב. מור וש"ע ס"ב.
 ל רש"י שם ד"ה שלש יבבות. דעה הא' במור וש"ע שם
 (דועה הב' תבא"י לקמן ס"ז).
 לא ש"ע שם. וראת ירושלמי פ"ד הא.
 לב תוס' שם ד"ה שיעור ראש"ש שם סי' י. מור וש"ע שם.

הלכות ראש השנה תקצ

ריג

ה וצריך לזהר בשברים של סדר תשר"ת שלא יאריך בשבר אחד מהג' שברים כדי שיעור ג' שברים בנינונים וג' יללות דהיינו מרומיטין שזהו שיעור תקיעה של סדר תשר"ת ואם מאריך בשבר אחד כשיעור זה יצא מכלל שבר ויקרא בשם תקיעה ובסדר תש"ת ששיעור תקיעה הוא כג' שברים בנינונים לא יאריך בשבר אחד כדי שיעור ג' שברים בנינונים שלא יצא מכלל שבר ויקרא בשם תקיעה¹¹ ואם לא נזהר בכך אפילו בדעקבר לא יצא (לפי סברא זו).

ולכתחלה טוב לזהר שאפילו בסדר תשר"ת לא יאריך בשבר אחד כדי שיעור ג'¹² מרומיטין לפי שזהו שיעור תקיעה של סדר תר"ת ואם יאריך כשיעור הזה יהא עליו שם תקיעת תר"ת לא שם שבר¹³ ולפיכך טוב לקצר בכל שבר ושבר בכל מה דאפשר¹⁴ רק שלא יקצר יותר מראי כדי שיהא עליו שם גניחה ולא שם יללה¹⁵ דהיינו מרומיטין.

ז ויש אומרים¹⁶ ששיעור יבבא הוא ג' מרומיטין ושיעור תרועה כג' יבבות שהם מ' מרומיטין ושיעור תקיעה כשיעור תרועה ג'כ מ' מרומיטין ושיעור שברים בודאי לא פחות הוא משיעור תרועה ג'כ מ' מרומיטין¹⁷ לכל הפחות וא"כ צריך להאריך בכל שבר לא פחות מג' מרומיטין כדי שבג' שברים ביחד לא יהא פחות ממ' מרומיטין כשיעור תרועה. ולפי דבריהם צריך להאריך בתקיעות של תשר"ת¹⁸ לא פחות מן י"ח מרומיטין¹⁹ שזהו שיעור תרועה של סדר תשר"ת דהיינו ג' גניחות וג' יבבות ביחד שהם לא פחות מ"ח מרומיטין²⁰.

ויכול להאריך בכל שבר²¹ עד פחות מעט מן י"ח מרומיטין²² לפי שעד י"ח מרומיטין אין שם תקיעה ומכל מקום לכתחלה לא יאריך בשבר אחד כדי מ' מרומיטין שזה שיעור תקיעה בסדר תר"ת²³ וא"כ שם תקיעת תר"ת עליו אבל בדעקבר יוצא אם האריך בשבר של תשר"ת פחות מ"ח מרומיטין²⁴ כיון שבזה הסדר עדיין אין עליו שם תקיעה.

ובסדר של תש"ת צריך להאריך בתקיעות כשיעור מ' מרומיטין שזהו שיעור [תרועה]²⁵ של זה הסדר ולא יאריך בשבר כשיעור מ' מרומיטין ואם האריך אפילו בדעקבר לא יצא לפי שיצא מכלל שבר ונכנס בכלל תקיעות של זה הסדר²⁶.

ז ולענין הלכה יש להחמיר בשל תורה כסברא האחרונה דהיינו שיאריך בתקיעות תשר"ת כשיעור י"ח מרומיטין לכל הפחות ובתקיעות תש"ת תר"ת כשיעור מ' מרומיטין לכל הפחות ובכל שבר יאריך מעט כדי ג' מרומיטין²⁷ ולא יאריך עד מ' מרומיטין אפילו בסדר תשר"ת ובכל תרועה צריך לעשות מ' מרומיטין כמו שנתבאר²⁸ אבל בדעקבר שכבר תקע ושינה אחד מכל אלו אינו צריך לחזור ולתקוע מפני שיש לסמוך על סברא הראשונה²⁹.

וראה גם מ"מ שם בסופו ביש ויש מי שמחמיר.
מח מ"ז שם.
מט ריב"א וריב"ם שם. שיעו שם.
נ הגהות אשרי פ"ד סי' י. מודקי רמז תשכ. מ"ז סק"ג.
נא תוס' שם. ר"ד שם. ב"ח שם. מ"ז שם. מ"א סק"ב.
נב ב"ח שם. ט"ז שם.
נג כן נזהר בקונטרס השלחן.
נד ב"ח שם.
נה ראה חיובו צמח צדק ע"ג.
נו מעט ג'.
נז ב"ח שם. מ"א שם.

מ ומ"א ס"ג. כביאר מ"א סק"ב. הגהות אשרי פ"ד סי'
י. מודקי רמז תשכ.
מא תוס' לג, ב' ד"ה שיעור. ר"ד שם. פ"ד סי' י. מור ושילע
ס"ג.
מב ב"י ד"ה והמירדכי.
מג מודקי רמז שם. הגהות אשרי שם.
מד ריב"א וריב"ם בתוס' לג, ב' ד"ה שיעור, ובר"א ש פ"ד סי'
י. מ"מ פ"ג ה"ז ברעת הרמב"ם. דעת הב' בשילע ס"ג.
מה רמב"ם וט"מ שם. מ"ז סק"ד.
מו ריב"א וריב"ם שם. שילע שם.
מז ב"ח מודה ומ"ש וכן הוא דעת. מ"ז שם. מ"א סק"ג.

הלכות ראש השנה תקצ

אבל אם שינה בשני דברים בענין שלפי שתי הסברות לא יצא כגון שלא האריך בתקיעותיו כשיעור שנתבאר לפי סברא האחרונה והאריך בשבר מן השברים יותר משיעור שנתבאר לפי סברא הראשונה¹⁰¹ או שלא האריך בשבר אחד מן השברים כשיעור שנתבאר לפי סברא האחרונה דהיינו ג' טרומטין ובשבר אחד מן השברים האריך יותר משיעור שנתבאר לפי סברא הראשונה צריך לחזור ולתקוע (כדן הטועה בתקיעותיו ועל דרך שיתבאר¹⁰²) ואינו יכול לתפוס קולות של שתי הסברות כיון שהן סותרות זו את זו¹⁰³:

ה היכבות של תרועות וכן ה' שברים שהם במקום תרועה צריך לעשותן בנשימה אחת¹⁰⁴ ואם לא עשאן בנשימה אחת לא יצא¹⁰⁵ שתרועה אחת אמרה תודה ולא מופסקת לשתי תרועות¹⁰⁶.

אבל השלשה שברים ותרועה דתשר"ת אע"פ ששתיהן ביחד הן במקום תרועה אחת האמורה בתורה דשמא היא הגניחה והוללה ביחד זו אחר זו¹⁰⁷ אעפ"כ אין צריך לעשותן בנשימה אחת לפי שאין דרך האדם לגנוח וליילל בנשימה אחת¹⁰⁸ אלא מפסיק ביניהם כדי נשימה דהיינו שעושה נשימה בנתיים ולפיכך גם התוקע צריך לעשות נשימה בנתיים ומכל מקום לא יפסק יותר מכדי לעשות נשימה אחת בנתיים¹⁰⁹ ולא ימתן מלהרע עד שיקרא המקרא לפניו מלת תרועה אלא יריע מעצמו אחר השברים הניכף ומיד לאחר שעשה נשימה אחת¹¹⁰:

מ ויש אומרים¹¹¹ דאע"פ שאין דרך האדם לגנוח וליילל בנשימה אחת מכל מקום כיון דמה שאנו תוקעין שברים ותרועה הוא מהמת ספק דשמא זהו תרועה האמורה בתורה¹¹² א"כ אין לנו להפסיק שהרי תרועה אחת אמרה תודה ולא מופסקת לשתי תרועות¹¹³ לפיכך אם עשאן בשתי נשימות לא יצא¹¹⁴ אלא יעשה אותן בנשימה אחת¹¹⁵ ומכל מקום יפסיק מעט ביניהם¹¹⁶ בענין שהיו נחלקין לשתי קולות.

והמנהג במדינות אלו כסברא הראשונה¹¹⁷ ואין לשנות¹¹⁸ המנהג מפני המחלוקת אבל במקום שאין מנהג קבוע יש להנהיג לעשות בתקיעות מיושב בנשימה אחת¹¹⁹ כדי שתהיה הברכה שמברכין עליהם כהלכת לדברי הכל שאף לסברא הראשונה יש אומרים¹²⁰ שאם עשאן בנשימה אחת יצא כמו התוקע תר"ת או תש"ת בנשימה אחת דיצא כמו שיתבאר אבל בתקיעות מעומד שאין מברכין עליהם יעשה בשתי נשימות¹²¹ כדי לחוש לסברת מי שאומר¹²² דלסברא הראשונה אם עשאן בנשימה אחת לא יצא.

סח רחבין שם. רא"ש שם ס' ר"א. מור בדת הר"ן
 גיאת (ע' כז). דעה ה' בשו"ע שם.
סט כדלעיל ס"ב.
 ע רמב"ן שם.
עא ריב"ש בתשובה ס' לג. כ"י ר"ת נראה.
עב רא"ש שם ס' יא (שאם טעה לחזור ויעשה בנשימה אחת).
עג תרומת הדשן ס' קנב. כ"י ר"ת נראה הדעת. ע"פ רש"י חילוק ב, ב ר"ת בנשימה אחת.
עד דרכי משה ס"ק ג. רמ"א ס"ד.
עה רמ"א שם. וראה משמרת שלום ס' מא ס"ז.
עו כ"י ר"ת נראה דליריד. שו"ע ס"ד.
עז ב"י שם. ב"ח שם. ט"ז סק"ו.
עח כ"י שם. שו"ע שם.
עט תרומת הדשן ס' קנב.

נח תוס' שם. רא"ש שם. שו"ע סוף ס"ג.
נט סעי' פ"ה.
ס תוס' ורא"ש שם. (טור ו) שו"ע שם.
סא רחבין לה, א ר"ת ושוב מנצתי בתשובת ר"ת, וברשתה לר"ת (כתבי רמב"ן ח"א ע' רנ). רא"ש פ"ד ס' ר"א. ר"ת בתשובה, הובא ברמב"ן שם ובמור. שו"ע ס"ד.
סב שירי נכסת הנדולה תב"י אות ג. אליה וזמא סק"ו.
סג רמב"ן שם (לענין שברים תרועה). לבוש ס"ד.
סד כדלעיל ס"ב.
סה ר"ת שם. מ"ג שם בדת הרמב"ם. דעה ה' בשו"ע שם.
סו מורכזי רמז תשב, ותהות אשירי פ"ד ס' י, כפרש"י מוכה ג, סת"ב ר"ת ולא כלום. שו"ע שם.
סז מ"ז סוף סק"ו. אליה רבה סק"ח.

הלכות ראש השנה תקצ

רטו

התוקע תר"ת או תש"ת בנשימה אחת⁹ אם הפסיק מעט ביניהם בענין שיהיו נחלקין לג' קולות¹⁰ יצא ויש אומרים¹¹ שלא יצא וצריך לחזור ולתקוע כל הג' קולות שהתקיעה הראשונה לא היה לה הפסק וסוף והתקיעה האחרונה לא היה לה ראש והתחלה¹² שעשה הכל בנשימה אחת ואף על פי שהעיקר כסברא הראשונה¹³ מכל מקום יש לחוש לסברא האחרונה ויחזור ויתקע כל הג' קולות¹⁴;

י ואם משך והאריך בתקיעה האחרונה¹⁵ של בבא אחת¹⁶ (פירוש סדר תשר"ת אחת או תש"ת אחת או תר"ת אחת נקראת בבא אחת) מככות תשר"ת או תש"ת או תר"ת כדי שיעור שתי תקיעות כדי שתעלה לו תקיעה זו לשתי תקיעות דהיינו לשם תקיעה אחרונה של בבא זו ולשם תקיעה ראשונה של בבא שלאחריה לא עלתה לו אלא בשביל תקיעה אחת¹⁷ דהיינו תקיעה אחרונה של בבא זו¹⁸ לפי שכל תקיעה צריך להיות בו ראש וסוף ואם נחלק תקיעה זו לשתי תקיעות כמו שחשב התוקע אין כאן ראש לתקיעה האחרונה ולא סוף לתקיעה ראשונה¹⁹ ולפיכך אין אנו הולכין אחר מחשבתו בזה אלא אנו חושבין תקיעה זו לתקיעה אחת ארוכה ועולה לו בשביל תקיעה אחרונה של בבא זו:

יא ויש חולקין²⁰ ואומרים שהכל הולך אחר מחשבתו וכיון שהוא חשב שתעלה לו לשתי תקיעות²¹ אנו חושבין אותה כשתי תקיעות ושתיהן פסולות משעם שנתבאר²² ולכך אינה עולה לו אפילו בשביל תקיעה אחת וצריך לחזור ולתקוע תקיעה ראשונה של בבא זו²³ ויגמר משם ואילך על הסדר כדון מי שמעו באמצע בבא שחזור לראש כמו שיתבאר²⁴.

והלכה כסברא הראשונה²⁵ ומכל מקום מוב לחוש לסברא האחרונה²⁶:

יב א"ע²⁷ שלכתחלה אסור להשיח מתחילת תקיעות מיושב עד סוף התקיעות מעומד כמו שיתבאר בס' תקצ"ב²⁸ מכל מקום אם עבר התוקע ושח אפילו הפסיק כמה שעות כשיחה²⁹ אפילו בין תקיעה לתרועה ובין תרועה לתקיעה ובין בבא לבבא ובין סדר לסדר³⁰ אין צריך לחזור ולתקוע.

אפילו הפסיק בין הקולות שבבבא אחת בקולות אחרים כגון שלאחר שתקע או לאחר שוריע נתעסק בתקיעות או בתרועות אחרות והפסיק בהם בין התרועה של אותה הבבא להתקיעות שלפניה ולאחריה אין בכך כלום דכיון שלא נתכוין בקולות האלו שנתעסק

9 ירושלמי פ"ד ה"ג הא"ש פ"ה ה"א לפירוש הטור. דעה א' בשניע ס"ה.

10 פרי מגדים א"א סק"ה. וכדלעיל דיש הטענה.

11 רבנו ירוחם ל"ו ח"ב (כפ, ב), בדעת הרא"ש שם. ב"י ד"ה גמ"ש הרא"ש, בשם התוספתא פ"ב ה"ב. דעה

ה"ב בשניע שם. אליה וזאת סק"ה. בדעת הלבוש ס"ה.

12 פג רא"ש שם. מור. מ"א סק"ד.

13 מד אליה וזאת שם בדעת השניע שם, שהביא דעה הא' במתב.

14 פה אליה וזאת שם.

15 חסונה לג, ב, מור ושניע ס"ו.

16 פז ב"ה ד"ה וכו'ש רבנו דין זה. מ"א סוף סק"ה. וראה לעיל ס"ל לענין תקיעה אחרונה של סדר תשר"ת או תש"ת.

17 פח רמב"ם פ"ג ה"ד וכו' שם. רמב"ן כו, א ד"ה הא דתנו. רא"ש פ"ד ס"ה ת. מור שכן מוכח בגמרא דין (כו, א).

18 דעה א' בשניע שם.

פס ר"ן (א, ב) ד"ה ולפיכך.

צ גמרא כו, א. פ"א סק"ז.

צא ירושלמי פ"ד ה"ג ה"א. ר"ן גיאת (ע' ט), הובא ברמב"ן

שם. רא"ש שם וספור. דעה ר"ב בשניע שם.

צב רא"ש שם (בבאור דעת הירושלמי).

צג סעף י.

צד לבוש ס"ו. מ"א סק"ה.

צה סמ"ד.

צו מניח חסונה פ"ג ה"ד. ב"י ד"ה וא"ע"פ. דעה הא' בשניע

במתב.

צז ב"י שם.

צח סק"ז.

צט מ"א סק"ז. כפירוש דברי הגמרא לה רע"ב.

ק מ"א שם ס"ה תקצ"ד, בשם הרא"ש פ"ד ס"י יב.

בשם ראמ"ה ח"ב ס"ה תקלה.

הלכות ראש השנה תקצ

בהם באמצע הבבא לשם מצוה אלא כמתעסק בעלמא לפיכך אינן חשובין הפסק בין התרועה לפשוטה שלפניה ושלאחריה לפי שלא הקפידה תורה אלא שלא יפסקו ביניהם בקול שופר שאינו פשוט שנתכוין בו התוקע לשם מצוה¹⁰⁰ דאו אין כאן פשוטה לפניו או לאחריה אלא קול שופר שאינו פשוט לפניו או לאחריה אבל אם לא נתכוין בו התוקע לשם מצוה אין כאן קול שופר שאינו פשוט לפניו או לאחריה לפי שאין קולו נחשב לבלום ודומה לקול בהמה וזוהי כיון שלא נתכוין בו לשם מצוה¹⁰¹:

יג. וכן השומע אם שמע התקיעות בסדרות¹⁰² דהיינו שהפסיק בינתיים הרבה כשיחה יצא והוא שבאמצע הבבא לא שמע קול שופר שאינו ראוי באותו מקום דהיינו שבין התרועה של הבבא להפשוטה שלפניה ושלאחריה לא שמע קול שופר שאינו פשוט לשם מצוה¹⁰³ ועל דרך שנתבאר בתוקע:

יד. וכן אין צריך שישמע כל התקיעות מאדם אחד אלא אפילו אם שמע אותן מ כמה בני אדם תקיעה מזה ותרועה מזה ותקיעה מזה¹⁰⁴ וכן עד סוף כל הקולות יצא אבל אם שמע תקיעה תרועה תקיעה משלשה בני אדם שתקעו כולם כאחד¹⁰⁵ זה תקיעה וזה תרועה וזה תקיעה לא יצא לפי שאין כאן פשוטה לפניו ופשוטה לאחריה כיון שכולם תקעו בבת אחת¹⁰⁶ ואם כל אחד ואחד משלשתן תקעו תקיעה תרועה תקיעה¹⁰⁷ אע"פ שכל הקולות יוצאין בבת אחת וכו' קולות היוצאין בבת אחת אין שומעין אפילו אחת מהן כמ"ש בסמ"ח קמ"א¹⁰⁸ מכל מקום בשופר כיון דחביב הוא על השומע¹⁰⁹ לפי שאינו אלא פעם בשנה¹¹⁰ הוא נתן דעתו ושומע אפילו כמה קולות¹¹¹.

ולפיכך אפילו מקצתם תקעו בהצטרות ומקצתן תקעו בשופר יצאו¹¹² דמחמת חביבתו נתן דעתו על השופר לשמוע קולו¹¹³:

מו. תוקע העומד בסדר תשר"ת ולאחר שתקע שני שברים קודם שסיים שבר השלישי מעה והתחיל להריע¹¹⁴ בין שגמר את התרועה שהתחיל בה כמעט בין שלא גמרה עדיין אלא וכבר באמצע¹¹⁵ יחזור ויתקע ג' שברים ויריע ויגמור משם ואיך על הסדר אבל אינו צריך לחזור ולתקוע את התקיעה הראשונה של בבא זו ושכבר תקע קודם שמתק¹¹⁶ ואע"פ שהפסיק בשני שברים ותרועה שתקע כמעט בין תקיעה ראשונה של בבא זו לשברים ותרועה של בבא זו אין בכך כלום דכיון שהשברים תרועה שתקע כמעט הן מעין שברים תרועה שיש לו לתקוע בבבא זו אין זה הפסק הא למה זה דומה לתוקע

ק"י גמרא ב"ר, א. וראה גם לעיל ס' תפח ס"ד.
ק"יא משמעות רשי' שם ד"ה דחביבה.

ק"יב גמרא שם, רמ"א שם, וראה לעיל שם. הק"י הלכות ח"א ל"ג, ב.

ק"יג הגהות אשרי' פ"ג ס' א. כ"ו שם ד"ה תב"ת ה"א. רמ"א שם.

ק"יד גמרא שם, כ"ו שם.
ק"טו רמב"ן ס' סא (מעשה שרה) במנוגא ב"ה שנת תתק"ח). ראב"ה ס' קעא. רא"ש פ"ד ס' י"א. מ"ר ויש"ע ס'.

ק"טז ראב"ה שם (ע' 187) בשם אביו רבנו יואל. הובא בגורמדי השלם רמז תשנ"ג (ע' נט). ביח ד"ה מעשה.

ק"יז סמ"ח.
ק"יח רא"ש שם, מ"ר ויש"ע שם.

ק"א רמב"ן ל"ד, א. ד"ה הא דאקשנין (הואיל ותקע לשם מצוה תקיעות אחרות). הובא ברין (ג, ב) ד"ה נתקף.

ק"א ס"ק ג.
ק"ב מ"א שם.

ק"ג גמרא ל"ד, רע"ב. טור ושו"ע ס' תקצ"ח ס"ב.
ק"ד רמב"ן שם, ט"ז שם סק"ב, דלא כלבוש שם ס"ב.

ק"ה מ"א שם סק"ג.
ק"ה ברייתא ל"ד, ב. מ"ר ויש"ע ס' תקפ"ח ס"ב.

ק"ו גמרא (ברייתא) שם, לגרסת ופירוש תוס' שם ד"ה מתשעה. טור ושו"ע ס' ס"ג.

ק"ז תוס' שם, רא"ש פ"ד ס' י"ג. לבוש שם ס"ד.
ק"ח רמ"א שם ס"ג.
ק"ט סימן זה בשע"ר לא הגיע לדינו, וראה מ"ר ויש"ע שם ס"ב ונ"א סק"ג.

הלכות ראש השנה תקצ

רז

שמתחיל להריע ואין הקול עולה יפה ופוסק וחוזר ומתחיל להריע שאין הקול הקצר שישמעו בשופר חשוב הפסק בין תרועה לפשוטה שלפניה כיון שהוא מעין תרועה שצריך לתקועו^{קכ}:

מז כמה דברים אמורים בסדר תשר"ת אבל אם עומד בסדר תש"ת^{קכ} בין שהתחיל להריע לאחר שנגמר השברים בין שהתחיל להריע קודם שנגמר השברים אפילו לא עשה אלא שבר אחד^{קכ} בין שהתחיל להריע קודם שתקע אפילו שבר אחד צריך לחזור ולתקוע גם תקיעה הראשונה של כבא זו דכיון דתרועה זו אינה מעין השברים שצריך לו לתקוע בכבא זו לפיכך היא חשובה הפסק בין השברים לפשוטה שלפניה^{קכא}.

ואפילו בסדר תשר"ת לא אמרו שאין צריך לחזור ולתקוע תקיעה ראשונה אלא כשלא הפסק בנשימה בין סיום השני שברים להתחלת התרועה שהריע בפעוטה אבל אם הפסק ביניהם בנשימה צריך לחזור ולתקוע גם תקיעה הראשונה של כבא זו^{קכב} דכיון שהפסק בנשימה בין השברים להתרועה אין שניהם נחשבים כתקיעה אחת ואין התרועה מצטרפת כלל עם השברים והרי זה דימה למי שהריע תרועה לבדו בלא שברים קודם שתקע השלשה שברים בסדר תשר"ת דצריך לחזור ולתקוע תקיעה ראשונה של כבא זו^{קכג} לפי שהפסק בתרועה זו בין השברים לפשוטה שלפניהם שהרי תרועה זו אינה מעין השברים שצריכים לו לתקוע בכבא זו ואע"פ שהוא מעין התרועה שצריך לו לתקוע בכבא זו אין זו מועיל כלום כיון שלא תקע עדיין השברים של כבא זו^{קכד}:

יז וכן אם לאחר שתקע שלשה שברים^{קכד} בין בסדר תשר"ת^{קכ} בין בסדר תש"ת הפסק בנשימה^{קכה} וחזר ותקע שברים אחרים ואפילו לא חזר ותקע אלא שבר אחד^{קכז} וכן אם לאחר שנגמר את התרועה^{קכז} דהיינו שלשה טרומוטין^{קכז} לפי סברא הראשונה שביארנו^{קכז} הפסק בנשימה^{קכז} וחזר והריע אפילו לא גמר את התרועה צריך לחזור ולתקוע גם תקיעה הראשונה של כבא זו וגומר משם ואילך על הסדר דכיון שהפסק^{קכז} בשברים יתירים או בתרועה יתירה בין השברים או בין התרועה לפשוטה שלאחריהן ואם יחזור ויתקע השברים או התרועה ויגמור משם ואילך על הסדר יהיו השברים היתירים או התרועה היתירה שתקע כבר הפסק בין השברים או התרועה הכשרים של כבא זו לפשוטה שלפניהן לפי שאינן מעין שברים או תרועה שצריך לו לתקוע בכבא זו שהרי אין צריך לו כלום כיון שכבר תקע אותם:

יח כל מקום שנתבאר שצריך לחזור ולתקוע גם תקיעה ראשונה של הכבא אם לא נזכר

קית רא"ש שם. מור. וראת נשנה שכור או"ח ח"ב סי' קננ.

קלט משמעות הרא"ש שם. מור וש"ע סוף סף סי'.

קכ מ"א סק"פ.

קכא רא"ש שם וזמור.

קכב ר"ן (ו, ב) ד"ה מר"ה מתקף. ב"י ד"ה גו"ש או לאר"י (לענין ה"ב) דלעיל ס"פ. ונזכר למורים לר"ן

הפסק בנשימה אחר ב' השברים, הדיו כלא עשה שברים כלל ונתחיל בתרועה. וראת בן הניזן (לקושים או"ח) סי' ו. ש"ת קול תורה (כ"ז) סי' יג. מ"ג וציננים.

קכג אצ"ל: א' (בלשון תרועה אחרת).

קכד אבודרהם סדר תקיעות. ב"ח ד"ה י"א דלא. מ"ז

סק"י. מ"א סוף סף סק"א.

קכה ב"ח שם.

קכו טור ברע"ת הר"ב^{קכ}. וש"ע סי' ח.

קכז מ"א סק"א ד"ה רע (לענין ב' תרועות זה אחר זה).

קכח ר"ן שם ברע"ת הר"ב^{קכ}. ב"י שם.

קכט ר"ן שם. ש"ע שם.

קל תוספתא פ"ב ה"ב. לגרסת הר"ב^{קכ} בן א ד"ה זה ה' הפרישה. הובא ב"ן (י, ב) ד"ה מתקף. טור וש"ע

שם.

קלא מ"א ס"ח ח (לענין תרועה אחר ב' שברים).

קלב סעף ד'.

קלג ראה בן הניזן (לקושים או"ח) סי' ג.

קלד ר"ן שם. מור וש"ע שם.

הלכות ראש השנה תקציתקצא

מהמטות עד לאחר שתקע תקיעה אחרונה של הבבא אותה תקיעה אחרונה עולה לו במקום תקיעה ראשונה וגומר משם ואיך על הסדר ⁷⁷⁷.

ואם לא נזכר עד שעומד בבבא אחרת או אפילו בסדר אחר כגון שמעה מסדר תשר"ת ולא נזכר עד שעומד בסדר תש"ת או תר"ת גומר כל הסדר שנזכר בו ואחר כך תוקע בבבא אחת תשר"ת ואע"פ שהפסק באמצע הסדר של תשר"ת בתקיעות של תש"ת אין בכך כלום שלא הקפידה תורה אלא שלא להפסיק בין תרועה לפשוטה שלפניה ושלאחריה ⁷⁷⁸ אבל אם מפסיק בין בבבא אפילו בקול שופר שאינו ראוי לאותו סדר אין בכך כלום ⁷⁷⁹:

י כל מקום שנבאר שאם מעה צריך לחזור ולתקוע תקיעה ראשונה של בבבא זו שמעה בה אין חילוק בין תקיעות מעומד לתקיעות מיושב ככל אחת מהן צריך לחזור ⁷⁸⁰ ועל דרך שנבאר ואפילו במקום שתוקעין כל השלשים קולות בתקיעות מעומד ⁷⁸¹ אין אומרים שאם מעה התוקע בתקיעות מיושב נסמוך על תקיעות מעומד ולא יהא צריך לחזור דכיון שבייך על תקיעות אלו צריך לעשותן כהוגן ⁷⁸² שלא תהא ברכתו לבטלה.

אבל אם מעה בתקיעות שאחר התפלה אין בכך כלום ⁷⁸³ לפי שאינו רק מנהג בעלמא ⁷⁸⁴:
כ אם תקע בצד הרחב של שופר לא יצא ⁷⁸⁵ ורמז לדבר ⁷⁸⁶ מן המצד קראתי וגו' ⁷⁸⁷:

כא ואחר שתקע יתחיל הש"ץ ⁷⁸⁸ אשרי העם יודעי תרועה וגו' ⁷⁸⁹ ויש נהגין לומר עד תרום קרנתו ⁷⁹⁰ ואח"כ יתחיל אשרי יושבי וכו' ⁷⁹¹ ואח"כ מחזירין הספר תורה למקומו ⁷⁹²:

תקצא סדר תפלת מוסף ביחד וכו' מ"ו סעיפים:

א אע"פ שבשבתות וימים טובים אדם מתפלל שבע ברכות דהיינו שלש ראשונות ושלוש אחרונות וקדושת היום באמצע ⁷⁹³ אבל בראש השנה תיקנו חכמים ⁷⁹⁴ להתפלל במוסף של שני הימים תשע ברכות ⁷⁹⁵ דהיינו שבכרכת קדושת היום כולל פסוקי מלכות ⁷⁹⁶ כדי לקבל עלינו עול מלכות שמיים ⁷⁹⁷ ואח"כ אומרים ברכת זכרונות ואומר בה פסוקי זכרונות כדי שיעלה זכרונו לפניו למובה וע"י מה ע"י שופרו לפיכך אומר אחר כך ברכת שופרות ואומר פסוקי שופרות:

ב אע"פ שבשאר ימות השנה אין הש"ץ מוציא בתפלתו אלא את מי שאינו בקי אבל

קמא תהלים שם מזירת. טור שם סדר האמ"ל (ר') שבת). באה"ט סק"ב. וננהג הב"ד שהאומר את הפסוקים קודם התקיעות מנגן ג"כ לאחריות את שלשת הפסוקים (הרקלל אומר אחריו פסוק בנסוק) (ספר המנהגים – הב"ד ע' 56. וראה גם אוצר מנהגי הב"ד ר"ח ע' (כפ). **קמט** וננהג הב"ד שכל הרקלל אומרים אותו יהדיו (ספר המנהגים – הב"ד שם. אוצר מנהגי הב"ד שם). **קנ** מור שם. רמ"א שם.

סימן תקצא
א כדלעיל ס' רפח ס"ב (בתפלות שבת) וס"ז (מוסף). ס' תפן סעי' איב (תפלות י"ז).
ב רש"י שבת סא, ב ד"ה הברכות.
ג מסנה ל"ב, א וכו'. רא"ש ס"ד ס' ה. שו"ע ס"א.
ד ר"ע שם במשנה.
ה גמרא פו, א, לז, ב, לבוש ס"ב.
ו גמרא שם. לבוש שם.

קלח ד"א סק"ב.
קלז כדלעיל ס"א"ב וס"ב.
קלז מ"א שם. וראה לעיל ס' רסג ק"א ק"ה ק"ב ק"ג לסוף לשנוע על הסדר.
קלח מ"א שם.
קלט כדלעיל ס' תקצב ס"ה.
קמ מ"א שם. וראה העני"ב תת"א ע' 98.
קמא מ"א שם.
קמב ראה לקמן ס' תקצו ס"א.
קמג ירושלמי הובא ברו"ן (ו, ב) סו"ה גמ'. שו"ע ס"ט. וראה לעיל ס' תקצו ס"ב.
קמד ר"ן שם (מיטנא). לבוש ס"ה. מ"ז סק"א.
קמה תהלים קה, ה.
קמו מור שו"ע ס' תקצא רמ"א ס"ט (אומר הש"ץ).
קמו תהלים פט, טו.